

OBSAH

ZOZNAM OBRÁZKOV	11
ZOZNAM TABULIEK	15
ZOZNAM SKRATIEK	17
PREDSLOV	21
Prvá kapitola	
PREDMET, VÝVOJ A METODOLÓGIA EKONOMICKEJ VEDY, EKONOMICKÝ SPÔSOB UVAŽOVANIA	
23	
1.1 PREDMET EKONÓMIE	23
1.2 ČLENENIE EKONÓMIE	26
1.3 VÝVOJ EKONOMICKÉHO POZNANIA	29
1.4 METODOLÓGIA EKONÓMIE	35
1.5 METODOLOGICKÉ ÚSKALIA V EKONOMICKOM SKÚMANÍ	38
1.6 EKONOMICKÝ SPÔSOB UVAŽOVANIA	40
Druhá kapitola	
ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ A PREDPOKLADY FUNGOVANIA EKONOMIKY, EKONOMICKÉ ZÁKONY	
45	
2.1 POTREBY A ZDROJE	45
2.2 ZÁKON VZÁCNOSTI A HRANICA PRODUKČNÝCH MOŽNOSTÍ	47
2.2.1 Hranica produkčných možností	49
2.3 ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ ZÁKONY	53
2.4 ZÁKLADNÉ PROBLÉMY ORGANIZÁCIE EKONOMIKY A SPÔSOBY ICH RIEŠENIA V RÔZNYCH EKONOMICKÝCH SYSTÉMOCH	55
Tretia kapitola	
TRH A TRHOVÝ MECHANIZMUS	
60	
3.1 TRH A ÚLOHY TRHU	60
3.2 FORMY A TYPY TRHOV	63
3.3 TRHOVÝ MECHANIZMUS A SUBJEKTY TRHU	64
3.4 TRHOVÁ KONKURENCIA	66
3.5 ZLYHANIA TRHOVÉHO MECHANIZMU	67
3.6 ZÁSAHY ŠTÁTU DO TRHOVÉHO MECHANIZMU	71
3.7 ZLYHANIA ŠTÁTU A VLÁDY	73
Štvrtá kapitola	
DOPYT, PONUKA A ROVNOVÁŽNA CENA	
78	
4.1 DOPYT A KRIVKA DOPYTU	79
4.1.1 Faktory ovplyvňujúce krivku dopytu	82
4.1.2 Posun krivky dopytu	85
4.2 PONUKA A KRIVKA PONUKY	87
4.2.1 Faktory ovplyvňujúce krivku ponuky	89
4.2.2 Posun krivky ponuky	92

4.3	ROVNOVÁHA NA TRHU	92
4.4	VOĽNÝ TRH A CENOVÁ REGULÁCIA	96
Piata kapitola		
	ELASTICITA DOPYTU A PONUKY	101
5.1	CENOVÁ ELASTICITA DOPYTU	101
5.1.1	Výpočet cenovej elasticity dopytu	103
5.1.2	Činitele ovplyvňujúce cenovú elasticitu dopytu	105
5.1.3	Nepriama (krížová) elasticita dopytu	106
5.1.4	Cenová elasticita dopytu a celkový príjem	106
5.1.5	Význam cenovej elasticity dopytu	109
5.2	CENOVÁ ELASTICITA PONUKY	111
5.2.1	Činitele ovplyvňujúce cenovú elasticitu ponuky	112
5.2.2	Priama a krížová elasticita ponuky	113
5.3	INÉ FORMY ELASTICITY	113
5.3.1	Dôchodková elasticita	113
	ZÁKLADY MIKROEKONÓMIE	117
Šiesta kapitola		
	EKONOMICKÉ SPRÁVANIE SPOTREBITEĽA A VYTVÁRANIE DOPYTU	119
6.1	TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ ANALÝZY SPRÁVANIA SPOTREBITEĽA	119
6.2	KARDINALISTICKÁ VERZIA UŽITOČNOSTI A ROVNOVÁHA SPOTREBITEĽA	122
6.2.1	Prvá etapa – prípad jedného statku (služby)	122
6.2.2	Druhá etapa – prípad viacerých statkov	122
6.3	ORDINALISTICKÁ VERZIA UŽITOČNOSTI A ROVNOVÁHA SPOTREBITEĽA	125
6.3.1	Indiferenčné krivky	126
6.3.2	Rozpočtová priamka a rovnováha spotrebiteľa	128
6.3.3	Zmena rovnováhy spotrebiteľa ako dôsledok zmeny jeho dôchodku	129
6.3.4	Zmena rovnováhy spotrebiteľa ako dôsledok zmeny ceny statku	131
6.3.5	Substitučný a dôchodkový efekt	133
6.4	OBMEDZENIA NEOKLASICKEJ TEÓRIE SPRÁVANIA SA SPOTREBITEĽA ...	134
Siedma kapitola		
	NÁKLADY, PRÍJMY A ZISK FIRMY	137
7.1	UTOPENÉ NÁKLADY A ALTERNATÍVNE NÁKLADY	137
7.2	ZISK FIRMY	138
7.3	ČASOVÉ ROZLIŠENIE NÁKLADOV FIRMY	140
7.3.1	Analýza nákladov firmy z krátkodobého hľadiska	140
7.3.2	Analýza nákladov firmy z dlhodobého hľadiska, optimálna veľkosť výrobnjej kapacity, úspory z rozsahu	147
7.4	PRÍJMY FIRMY	151
Ôsma kapitola		
	SPRÁVANIE FIRMY V PODMIENKACH DOKONALEJ KONKURENCIE	156
8.1	CHARAKTERISTIKA DOKONALE KONKURENČNÉHO TRHU	156
8.2	KRÁTKODOBÁ ROVNOVÁHA FIRMY NA DOKONALE KONKURENČNOM TRHU	158

8.3	ODVODENIE FUNKCIE INDIVIDUÁLNEJ PONUKY FIRMY	162
8.4	DLHODOBÁ ROVNOVÁHA FIRMY NA DOKONALE KONKURENČNOM TRHU	164
8.5	EFEKTÍVNOSŤ V DOKONALEJ KONKURENCII	166
Deviata kapitola		
	NEDOKONALÁ KONKURENCIA A MONOPOL	169
9.1	PRÍČINY VZNIKU NEDOKONALEJ KONKURENCIE	170
9.2	MONOPOL	174
	9.2.1 Hraničný príjem monopolu	175
	9.2.2 Maximalizácia zisku monopolu – určenie objemu produkcie a ceny	178
9.3	CENOVÁ DISKRIMINÁCIA	180
9.4	DÔSLEDKY SPRÁVANIA MONOPOLU	183
Desiata kapitola		
	OLIGOPOL A MONOPOLISTICKÁ KONKURENCIA	186
10.1	PODSTATA A SPRÁVANIE SA OLIGOPOLU	186
	10.1.1 Rôzne typy oligopolu	187
	10.1.2 Správanie sa oligopolu	188
	10.1.3 Zalomená krivka dopytu oligopolistu	190
	10.1.4 Teória hier a oligopol	192
10.2	MONOPOLISTICKÁ KONKURENCIA	196
	10.2.1 Krátkodobá rovnováha firmy v monopolistickej konkurencii	199
	10.2.2 Dlhodobá rovnováha firmy v monopolistickej konkurencii	200
	10.2.3 Porovnanie monopolistickej konkurencie a dokonalej konkurencie	201
Jedenásta kapitola		
	VEREJNÁ POLITIKA V PODMIENKACH NEDOKONALEJ KONKURENCIE. PROTIMONOPOLNÉ REGULOVANIE	205
11.1	NEEFEKTÍVNOSŤ MONOPOLU AKO DÔVOD NA PROTIMONOPOLNÉ REGULOVANIE	205
11.2	VEREJNÁ POLITIKA VO VZŤAHU K MONOPOLOM	208
	11.2.1 Protimonopolné zákonodarstvo	208
	11.2.1.1 Ovplyvňovanie štruktúry odvetvia	208
	11.2.1.2 Ovplyvňovanie správania firiem	209
	11.2.2 Verejná regulácia monopolov	209
	11.2.2.1 Regulácia ceny	210
	11.2.2.2 Regulácia zisku	212
	11.2.2.3 Regulácia výstupu	213
	11.2.2.4 Náklady regulácie	213
	11.2.3 Verejné vlastníctvo monopolov	215
	11.2.4 Výberové konanie pre prirodzené monopoly	215
	11.2.5 Nezasahovanie vo vzťahu k monopolom	216
11.3	VEREJNÁ POLITIKA VO VZŤAHU K OLIGOPOLOM	216
Dvanásta kapitola		
	ROVNOVÁHA FIRMY NA TRHU VÝROBNÝCH FAKTOROV	219
12.1	VÝROBNÉ FAKTORY A POSTAVENIE SUBJEKTOV NA TRHU VÝROBNÝCH FAKTOROV	219
12.2	DOPYT FIRMY PO VÝROBNÝCH FAKTOROCH – ODVODENÝ DOPYT	222

12.3	ROZHODOVANIE FIRMY NA TRHU VÝROBNÝCH FAKTOROV	230
12.4	TECHNOLOGICKÁ A EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ	237
12.5	CENY VÝROBNÝCH FAKTOROV	238
Trinásta kapitola		
	TRH PRÁCE, PÔDY A KAPITÁLU	241
13.1	Dopyt po výrobných faktoroch	241
13.1.1	Dopyt po práci	241
13.1.2	Dopyt po pôde a prírodných zdrojoch	243
13.1.3	Dopyt po kapitáli	243
13.2	Ponuka výrobných faktorov	244
13.2.1	Ponuka práce	244
13.2.2	Ponuka pôdy a prírodných zdrojov	246
13.2.3	Ponuka kapitálu	247
13.3	CENA PRÁCE, PÔDY A KAPITÁLU	248
13.3.1	Cena práce	248
13.3.2	Cena pôdy a prírodných zdrojov	249
13.3.3	Cena kapitálu	251
13.4	ROVNOVÁHA NA TRHU PRÁCE, PÔDY A KAPITÁLU	254
13.4.1	Faktory ovplyvňujúce rovnováhu na trhu práce	254
13.4.2	Rovnováha na trhu pôdy a prírodných zdrojov	259
13.4.3	Rovnováha na trhu kapitálu	259
Štrnásta kapitola		
	EXTERNALITY A VEREJNÉ STATKY	262
14.1	EXTERNALITY	262
14.1.1	Definícia externalít a ich efektívnostné vplyvy	262
14.1.2	Riešenie problému externalít	266
14.2	VEREJNÉ STATKY	270
14.2.1	Definícia verejných statkov	270
14.2.2	Dopyt po verejných statkoch	271
14.2.3	Členenie statkov z hľadiska rivality a vylúčiteľnosti zo spotreby	273
14.3	SPOLOČNÉ ZDROJE	274
14.4	VŠEOBECNE PROSPEŠNÉ (MERITNÉ) STATKY	275
14.5	ALTERNATÍVNE MECHANIZMY POSKYTOVANIA VEREJNÝCH STATKOV	276
Pätnásta kapitola		
	ROZDEĽOVANIE DÔCHODKOV A MERANIE EKONOMICKEJ NEROVNOSTI ...	279
15.1	PODSTATA A FORMY DÔCHODKOV	279
15.2	BOHATSTVO A ŠŤASTIE	283
15.3	ROZDEĽOVANIE DÔCHODKOV A KVALITA ŽIVOTA	286
15.3.1	Príčiny nerovností v dôchodkoch	287
15.3.2	Vplyvy dôchodkovej nerovnosti	289
15.4	MERANIE DÔCHODKOVEJ NEROVNOSTI	291
15.5	CHUDOBA	295

ZÁKLADY MAKROEKONÓMIE	301
Šestnásta kapitola	
AGREGÁTNY DOPYT A AGREGÁTNA PONUKA.	
MODEL AD-AS AKO ZÁKLADNÝ MODEL MAKROEKONOMICKEJ ROVNOVÁHY	303
16.1 ÚVOD DO MAKROEKONÓMIE	303
16.2 AGREGÁTNY DOPYT A KRIVKA AGREGÁTNEHO DOPYTU	305
16.3 AGREGÁTNA PONUKA A KRIVKA AGREGÁTNEJ PONUKY	308
16.3.1 Agregátna ponuka v dlhom období	309
16.3.2 Agregátna ponuka v krátkom období	310
16.4 MODEL AD-AS A MAKROEKONOMICKÁ ROVNOVÁHA	313
16.4.1 Makroekonomická rovnováha v dlhom období	313
16.4.2 Makroekonomická rovnováha v krátkom období	315
16.4.3 Efekty zmeny agregátneho dopytu a agregátnej ponuky v krátkom období na vytvorenie dlhodobej rovnováhy	317
Sedemnásta kapitola	
MERANIE VÝKONNOSTI EKONOMIKY	322
17.1 HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT A HRUBÝ NÁRODNÝ PRODUKT	322
17.2 FINÁLNE STATKY, HRUBÁ PRODUKCIA, MEDZIPRODUKT A PRIDANÁ HODNOTA	324
17.3 METÓDY VÝPOČTU HRUBÉHO DOMÁCEHO PRODUKTU	325
17.3.1 Produkčná (tovarová) metóda	325
17.3.2 Dôchodková (príjmová) metóda	326
17.3.3 Výdavková (spotrebná) metóda	327
17.4 HRUBÝ A ČISTÝ PRODUKT	329
17.5 NOMINÁLNY A REÁLNY PRODUKT	330
17.6 OSOBNÝ DÔCHODOK A DISPONIBILNÝ DÔCHODOK	331
17.7 ALTERNATÍVNE PRÍSTUPY K MERANIU VÝKONNOSTI EKONOMIKY A BLAHOBYTU A KVALITY ŽIVOTA	332
Osemnásta kapitola	
SPOTREBA, ÚSPORY A INVESTÍCIE	337
18.1 SPOTREBA A ÚSPORY	337
18.2 SPOTREBNÁ FUNKCIA	339
18.2.1 Keynesova spotrebná funkcia a funkcia úspor	342
18.3 INVESTÍCIE	348
18.3.1 Teoretické základy investičného rozhodovania	350
18.4 INVESTIČNÝ MULTIPLIKÁTOR	352
18.5 AKCELERÁTOR	355
18.5.1 Autonómne a indukované investície	355
18.5.2 Mechanizmus akceleračtoru	355
18.5.3 Ilustrácia mechanizmu akceleračtoru	356
Devätnásta kapitola	
CYKLICKÝ VÝVOJ EKONOMIKY – KRÁTKODOBÉ VÝKYVY TRHOVÉHO SYSTÉMU	359
19.1 HISTÓRIA EKONOMICKÝCH CYKLOV	360
19.2 FÁZY EKONOMICKÉHO CYKLU	362

19.3	KLASIFIKÁCIA EKONOMICKÝCH CYKLOV Z ČASOVÉHO HĽADISKA	363
19.4	PRÍČINY A MECHANIZMUS EKONOMICKÝCH CYKLOV	365
19.4.1	Ekonomický cyklus vyvolaný šokmi na strane agregátneho dopytu	365
19.4.2	Ekonomický cyklus vyvolaný zmenami agregátnej ponuky	366
19.5	TEÓRIE EKONOMICKÉHO CYKLU	367
19.5.1	Endogénne teórie ekonomického cyklu	368
19.5.2	Exogénne teórie ekonomického cyklu	368
19.6	OKUNOV ZÁKON	370
Dvadsať kapitola		
	EKONOMIKA V DLHOM OBDOBÍ – EKONOMICKÝ RAST	373
20.1	ROZDIELNE PRÍSTUPY K DEFINÍCII EKONOMICKÉHO RASTU	373
20.1.1	Dlhodobý rast z hľadiska teórie	373
20.1.2	Potenciálny produkt a medzera produktu	374
20.1.3	Ekonomický rast v praxi	374
20.2	VÝZNAM EKONOMICKÉHO RASTU	377
20.3	TYPY A ZDROJE EKONOMICKÉHO RASTU	379
20.3.1	Typy ekonomického rastu	379
20.3.2	Zdroje ekonomického rastu	380
20.3.3	Produktivita práce a jej determinanty	381
20.4	TEÓRIE EKONOMICKÉHO RASTU	386
Dvadsať prvá kapitola		
	PENIAZE A TRH PEŇAZÍ	391
21.1	FUNKCIE PEŇAZÍ	391
21.2	VÝVOJ FORIEM PEŇAZÍ	393
21.3	PEŇAŽNÉ AGREGÁTY	395
21.4	DOPYT A PONUKA PEŇAZÍ	396
21.5	PEŇAŽNÝ TRH A FORMOVANIE ROVNOVÁHY NA PEŇAŽNOM TRHU	405
Dvadsať druhá kapitola		
	INFLÁCIA	408
22.1	TEORETICKÉ VYMEDZENIE ZÁKLADNÝCH POJMOV	408
22.2	MERANIE INFLÁCIE POMOCOU CENOVÝCH INDEXOV	410
22.3	ČLENENIE INFLÁCIE	419
22.4	EKONOMICKÉ NÁKLADY INFLÁCIE, JEJ DÔSLEDKY A RIEŠENIE PROBLÉMU INFLÁCIE	425
22.4.1	Ekonomické náklady inflácie	425
22.4.2	Dôsledky inflácie	427
22.4.3	Spôsoby riešenia problému inflácie	428
Dvadsať tretia kapitola		
	NEZAMESTNANOSŤ, SÚČASNÉ PRÍSTUPY K NEZAMESTNANOSTI	431
23.1	VYMEDZENIE ZAMESTNANOSTI A NEZAMESTNANOSTI	431
23.2	RÔZNE FORMY NEZAMESTNANOSTI	433
23.2.1	Frikčná, štruktúrna a cyklická nezamestnanosť	433
23.2.2	Dobrovoľná a nedobrovoľná nezamestnanosť	433
23.2.3	Náklady nezamestnanosti	436
23.2.4	Zamestnanosť a miera zamestnanosti	437

23.3	PRIRODZENÁ MIERA NEZAMESTNANOSTI	438
23.4	VZÁJOMNÝ VZŤAH NEZAMESTNANOSTI A INFLÁCIE	441
Dvadsaia štvrtá kapitola		
	MAKROEKONOMICKE PRÍSTUPY K HOSPODÁRSKEJ POLITIKE	448
24.1	CIELE A NÁSTROJE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY	449
	24.1.1 Ciele hospodárskej politiky	450
	24.1.2 Typy hospodárskej politiky	452
24.2	TEORETICKÉ ZÁKLADY MAKROEKONOMICKEJ HOSPODÁRSKEJ POLITIKY	453
	24.2.1 Dopytovo orientovaná makroekonomická politika	454
	24.2.2 Ponukovo orientovaná makroekonomická politika	456
Dvadsaia piata kapitola		
	FIŠKÁLNA POLITIKA	461
25.1	VEREJNÉ ROZPOČTY, ŠTÁTNY ROZPOČET, DEFICIT A DLH	461
25.2	NÁSTROJE FIŠKÁLNEJ POLITIKY	468
25.3	VPLYV FIŠKÁLNEJ POLITIKY NA STRANU AGREGÁTNEHO DOPYTU	470
25.4	VPLYV FIŠKÁLNEJ POLITIKY NA STRANU AGREGÁTNEJ PONUKY	471
	25.4.1 Lafferova krivka	472
25.5	FIŠKÁLNE MULTIPLIKÁTORY	473
Dvadsaia šiesta kapitola		
	MONETÁRNA POLITIKA	477
26.1	BANKY A BANKOVÝ SYSTÉM	477
	26.1.1 Centrálna banka v bankovom systéme	478
	26.1.2 Komerčné banky v bankovom systéme	480
	26.1.3 Bankový systém v Slovenskej republike a v Európskej únii	480
	26.1.4 Bankový systém USA	483
26.2	CIELE MONETÁRNEJ POLITIKY	484
26.3	PEŇAŽNÝ TRANSMISNÝ MECHANIZMUS	487
26.4	TYPY MONETÁRNEJ POLITIKY	489
26.5	NÁSTROJE MONETÁRNEJ POLITIKY	493
	26.5.1 Operácie na voľnom trhu	494
	26.5.2 Diskontné nástroje centrálnej banky	495
	26.5.3 Politika povinných minimálnych rezerv	495
	26.5.4 Intervencie na devízových trhoch	496
26.6	NÁSTROJE MONETÁRNEJ POLITIKY V EUROSISTÉME	496
Dvadsaia siedma kapitola		
	MEDZINÁRODNÝ OBCHOD A KAPITÁLOVÉ TOKY	500
27.1	ZÁKLADNÉ POJMY A IDENTITY V OTVORENEJ EKONOMIKE	500
27.2	KOMPARATÍVNA VÝHODA	502
	27.2.1 Zdroje komparatívnych výhod	503
27.3	VPLYV MEDZINÁRODNÉHO OBCHODU NA EKONOMIKU	505
	27.3.1 Importujúca krajina	506
	27.3.2 Exportujúca krajina	508
27.4	PROTEKCIONISTICKÁ OBCHODNÁ POLITIKA	510
27.5	MEDZINÁRODNÉ TOKY KAPITÁLU	514
27.6	PLATOBNÁ BILANCIA	517

Dvadsať ôsma kapitola

VÝMENNÝ KURZ A MEDZINÁRODNÉ MENO VÉ VZŤAHY	521
28.1 VÝMENNÝ KURZ	521
28.2 DEVÍZOVÝ TRH	524
28.3 FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE DOPYT A PONUKU NA DEVÍZOVOM TRHU ...	526
28.4 REÁLNY VÝMENNÝ KURZ	528
28.5 TEÓRIA PARITY KÚPNEJ SILY	528
28.6 ZÁKLADNÉ SYSTÉMY VÝMENNÝCH KURZOV	530
28.7 MEDZINÁRODNÉ MENO VÉ SYSTÉMY	536

Dvadsať deväť kapitola

GLOBALIZÁCIA A MEDZINÁRODNÁ EKONOMICKÁ INTEGRÁCIA	541
29.1 GLOBALIZÁCIA A INTEGRAČNÉ PROCESY	541
29.2 VYMEDZENIE POJMU EKONOMICKÁ INTEGRÁCIA	544
29.3 FORMY EKONOMICKEJ INTEGRÁCIE	546
29.4 INTEGRÁCIA V EURÓPE	548
29.4.1 Stručná história Európskej únie	549
29.4.2 Európske združenie voľného obchodu	550
29.4.3 Rozširovanie Európskej únie	550
29.4.4 Inštitúcie Európskej únie	552
29.4.5 Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie	554
29.5 VÝZNAMNÉ EKONOMICKÉ INTEGRAČNÉ ZOSKUPENIA A ORGANIZÁCIE .	555
TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK	559
LITERATÚRA	573
VECNÝ REGISTER	578